

ترجمه و تلخیص : هادی ابوی

جنبه دیگری از جهانگرایی

نوشته ارونی مکرچی

اگر امروز واژه جهانگرایی را در مقابل روشنفکران و تحصیلکردگان قرار دهیم با چند گونه عکس العمل آشکارا مواجه میشویم . آنها بزودی در مقابل برخی از جنبه های جهانگرایی مانند ویران سازی محیط زیست اشک تمساح میریزند و یا آنکه در باره جنبه های زیان بار آن در اقتصاد کشور های در حال رشد اعتراض میکنند . این هردو مورد با آنکه درست و بجاست - گاهی میتواند مبحث اصلی را تحت شعاع قرار دهد . درحقیقت اثرات دراز مدت جهانگرایی مورد بحث در آن نهفته است که کشور های فقیر را از اتخاذ روش ها و تطبیق امکانات و راه حل هایی که میبایست برای مشکلات خود اتخاذ کند محروم میسازد .

ستیفین گیل دانش را " شکل اصلی تولید و منبع قدرت " توصیف میکند - در مباحثه در باره جهانگرایی - این بدان معناست که کشور های فقیر باید از تقلید روز افزون از نمونه هایی که از جانب کشور های پیشرفته بر آنها تحمیل میشود خود داری کنند . این کشور ها کاملاً در موقف مناسبی قرار دارند که بتوانند سیاست های ناشی از پدیده جهانگرایی را زیر نظارت بگیرند .

ما عموماً به ظواهر آنچه اتفاق میافتد فریب میخوریم . مثلاً به ما میگویند که چین که قابل ملاحظه ترین مقدار اجناس را به چارگوشه جهان میفرستد - یک کشور در حال رشد است . در حقیقت این تولید سامان ووسایل نیست که یک کشور را اساساً قدرتمند میسازد . این سیاست های مناسب اقتصادی است که یک کشور را دروضع بهتری قرار میدهد . اما میدانیم که کشور های تولید کننده و صادر کننده - نمیتوانند

– این سیاست ها را یک جانبه اتخاذ کنند . این سازمان تجارت جهانی (WTO) است که با نسخه بندی های بسیار سختگیرانه خود این جریان را تنظیم میکند . اساسات کار این سازمان بطوری ریخته شده که بیشترین عاید را برای " اقتصاد لیبرال " تضمین کند .

سازمان تجارت بین المللی وظیفه دارد که انتقال هرچه بیشتر و سریعتر را به بخش های غیر دولتی تضمین کند . درین انتقال به شرکت های چند ملیتی توجه بیشتری صورت میگیرد . درینجاست که یک مجادله جدید میان شرکت های غیر دولتی و شرکت های چندین ملیتی آغاز میشود . شرکت های ملی مکرراً علیه شرکت های چند ملیتی که سیاست های شان باعث خانه ویرانی است اعتراض میکنند . اما درین اعتراض سازمان تجارت جهانی بیشتر جانب شرکت های چندین ملیتی را میگیرد . درین مجادله سازمان تجارت جهانی تنها نیست بلکه دو همکار دیگر مانند بی بی سی و سی ان ان درین مجادله سهیم اند . .

در نتیجه امروز شما میبینید که بر روی کمپیوتر تان علامه " ساخت چین نوشته است – اما اگر به نظام فنی و ساختاری آن دقت شود این فراورده را باید دقیقاً ساخت امریکا و یا بریتانیا دانست .

در " زبان " جهانگرایی نیز نباید تردیدی نشان داد زیرا اکنون قبول شده است که جهانگرایی بوسیله زبان انگلیسی تعمیم میابد و طرز تفکر ما درباره جهانگرایی با این زبان اداره میشود .

اما با وجود آن جهانگرایی برای وسعت خود میخواهد تا از فرهنگ محلی نیز استفاده برد زیرا تنها نام و نشان یک تولید نمی تواند به تنهایی کاری کند . ساموئیل هنتینگتن می گفت : روسها نمی توانند با نوشیدن کوکا کولا مانند امریکاییان فکر کنند . اما حتی با وجود محلی سازی هایی از این قبیل – کسی نتوانسته است قدرتی را که نام و نشان (Brand) به محصولات وارد شده به محلات میدهد انکار کند . بازار های هند و چین مثل این واقعیت است .

کار سازمان های اقتصادی و پولی بین المللی تنها به تسهیل تجارت منحصر نمیشود. در جریان گسترش جهانگرایی این ها به سیاست های دولت ها مداخله میکنند. مثلاً سازمان پولی بین المللی (IMF) دولت ها را زیر فشار قرار میدهد تا سیاست های خود را براساس مدل های " لبرالیسم جدید" استوار کنند. کمک های این سازمان به کشور های در حال رشد به همین شرط منوط میباشد. مثلاً پیش از وقوع بحران پولی کشور های حوزه آسیان - آنها با وجود وضع خوبی که در آن قرار داشتند - مجبور ساخته شدند تا هرچه بیشتر اقتصاد خود را " لیبرال" سازند. و در نتیجه این کشور ها با چنان بحرانی مواجه شدند که تا اکنون هم ادامه دارد. . .

اکنون پیروی از " نورم های بین المللی" برای کشور هایی که میخواهند در صحنه اقتصاد جهانی باقی بمانند - به مهمترین وسیله مبدل شده است. دولت ها مصروف این استند تا تمام مقررات خود را طوری تغییر بدهند که در رقابت جهانی جایی داشته باشند. این مقررات عمدتاً از تبدیل موسسات دولتی به خصوصی و از خصوصی به چند ملیتی میانجامد که هر کدام میان خود به رقابت بر میخیزند. . .

درینمورد ما با توصیه هایی نیز مواجه میشویم. مثلاً رندل جیرمن چنین اظهار نظر میکند. :

"باری امانوئل کانت از " وحدت اخلاقی انسانها " صحبت کرده بود. شاید چنین وحدتی با فرارسیدن مرحله یی از جهانگرایی ممکن شده باشد ولی در هر صورت این وحدت یک وحدت مساویانه و عادلانه نیست. زیرا چنان یک وحدت اخلاقی با سهمگیری مساویانه و عادلانه تمام جوانب ممکن شده نمیتواند. جهانگرایی به شکل امروزی آن به کشور های در حال رشد این مجال را نمی دهد تا درباره مسایل اساسی اقتصاد و زندگی سیاسی شان تصمیم بگیرند.

لیبرال های دو آتشه با این طرز تفکر موافق نیستند و چنین استدلال میکنند که نرسیدن کشور های در حال رشد به مرحله از انکشاف اقتصادی نتیجه محیط نامساعد و مقررات بیهوده یی است که این کشور ها را احاطه کرده است و نه سیاست های لیبرال کشور های پیشرفته . واما نظرات مارکسیستی نظر کاملاً متفاوتی را درین باره بیان میدارد "

مارکسیست ها - نظریه انتونیو گرامشی را مرجح میدانند که عقیده داشت در مقابل نظریات لیبرالی از این قبیل باید یک جبهه فکری قوی ضد لیبرال به میان آید تا با چنان تفکرات مبارزه کند . اما در عین حال باید اذعان کرد که این نظر نیز به تنهایی خود چندان باری را از دوش کشور های در حال رشد کم نمی کند . این است جنبه دیگری از پیچیدگی مسئله جهانگرایی در کشور های در حال رشد که باید برای آن راه حل دوامدار و نهایی جستجو کرد . راهی که کشور های فقیر را از اتخاذ روش ها و تطبیق امکانات و راه حل هایی که میبایست برای مشکلات خود اتخاذ کنند - کمک کند .

www.ayenda.org